

Rogaland
fylkeskommune

Nærings- og innovasjonsstrategi for Rogaland

Nærings- og innovasjonsstrategi for Rogaland

Nærings- og innovasjonsstrategien for Rogaland er førende og gir retning for fylkeskommunens prioriteringer innen næringsutvikling.

Nærings- og innovasjonsstrategien er ikke et statisk dokument, og skal endres i takt med behov som oppstår og erfaringer som høstes underveis i arbeidet. På bakgrunn av smart spesialisering-analyser og den omfattende involveringsprosessen har strategien tre tematiske satsingsområder som skal prioriteres:

1. Ren energi og maritim framtid
2. Mat
3. Reiseliv og opplevelse

Rogaland fylkeskommune skal bidra til næringsutvikling og innovasjon gjennom kombinasjoner av eksisterende kunnskap, ferdigheter og kompetanse. Samtidig skal vi ivareta det samfunnsansvaret vi har – overfor blant annet miljø, etikk, utdanning, arbeid samt ansvarlig forbruk og produksjon. For å ta gode beslutninger er det avgjørende med kunnskap. Teknologi-optimisme må veies opp mot arbeidsmiljø- og personvernutfordringer, natur- og jordvern opp mot utbygging av næringsarealer, kulturminner og masseturisme; fornybare opp mot ikke-fornybare ressurser.

Innholdsfortegnelse

1 Innledning

1.1 Mål og visjon

1.2 En kunnskapsbasert nærings- og innovasjonsstrategi

1.3 Involvering og samskaping

2 Overordnede prinsipper

2.1 Kompetanse

2.2 Omstillings- og endringsvilje

2.3 Koordinering og samarbeid

3 Metodikk - smart innovasjon

4 Strategiske satsingsområder

4.1 Ren energi og maritim framtid

4.2 Mat

4.3 Reiseliv og opplevelse

5 Framtiden

1 Innledning

Med regionreformen har fylkeskommunene fått styrket sin rolle som samfunnsutvikler. Skal Rogaland fylkeskommune spille en aktiv og stimulerende rolle i utviklingen av fylket vårt, trenger vi en offensiv nærings- og innovasjonsstrategi. Denne strategien beskrives i dette dokumentet. Grunnlaget for strategien er fylkeskommunens utviklingsplan, hvor FNs bærekraftsmål er sentrale. I tillegg kommer våre tre prinsipper for næringsutvikling: kompetanse, omstillings- og endringsvilje samt koordinering og samarbeid.

Vi vil skape næringsutvikling og innovasjon gjennom kombinasjoner av eksisterende kunnskap, ferdigheter og kompetanse. Samtidig skal vi ivareta det samfunnsansvaret vi har – overfor blant annet miljø, etikk, utdanning, arbeid samt ansvarlig forbruk og produksjon.

For å ta gode beslutninger er det avgjørende med kunnskap. Teknologioptimisme må veies opp mot arbeidsmiljø- og personvernutfordringer, natur- og jordvern opp mot utbygging av næringsarealer, kulturminner og masseturisme; fornybare opp mot ikke-fornybare ressurser.

Kompetansen som kan føre til suksess, er spredt rundt i ulike nærings- og fagmiljø i fylket. Rogaland fylkeskommune har derfor gjennomført en bred involveringsprosess i arbeidet med nærings- og innovasjonsstrategien. Strategien skal skape en felles retning for en bærekraftig omstilling i hele næringslivet i Rogaland

1.1 Mål og visjon

Nærings- og innovasjonsstrategiens mål er å forenkle og samskape løsninger for fremtiden. Visjonen vår er å bidra til innovasjon for bærekraftig verdiskaping.

Rogaland fylkeskommune ønsker å spille en sentral rolle i å skape felles retning for en helhetlig, bærekraftig næringsutvikling, samt å legge til rette for økt samarbeid. Nærings- og innovasjonsstrategien legger derfor føringer for hvordan man vil prioritere og forvalte offentlige ressurser, blant annet gjennom virkemiddelapparatet.

1.2 En kunnskapsbasert nærings- og innovasjonsstrategi

Alle regioner har særegne muligheter og forutsetninger for næringsutvikling. Både regjeringen, OECD og EU anbefaler å utnytte disse styrkene og skreddersy prioriterte satsingsområder.

"Smart spesialisering" er EUs metode for å få dette til, og nærings- og innovasjonsstrategien for Rogaland er basert på denne. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) oppfordrer fylkeskommunene til å bruke metoden og har derfor utarbeidet en veileder spesielt tilpasset det norske regionale forvaltningsnivået.

Metodikken tar utgangspunkt i fylkets fortrinn og fokuserer på de mulige innovasjons- og samarbeidsområdene som mest sannsynlig vil styrke landsdelens næringsutvikling. Denne utviklingen er aldri lineær og stopper aldri opp, likevel har prosessen en framgang og følger en viss inndeling i faser. Ved bruk av «smart spesialisering» kan Rogaland fylkeskommune ta en pådriverrolle for utvikling av nye nisjer og næringsområder basert på

eksisterende styrker og fortrinn. De neste fasene vil være gjennomføring av prosjekter samt måling og læring etter beskrivelse i den nasjonale veilederen.

1.3 Involvering og samskaping

Det har vært en bred involveringsprosess i arbeidet med å utvikle nærings- og innovasjonsstrategien for Rogaland. Basert på analyse- og kunnskapsgrunnlaget fra blant annet NORCE, samt alle innspillene fra deltakerne i involveringsprosessen, har det utpekt seg tre strategiske satsingsområder samt tre overliggende prinsipper for en bærekraftig nærings- og innovasjonsutvikling i Rogaland.

2 Overordnede prinsipper

For å løse aktuelle tverrgående utfordringer – det vil si utfordringer som berører flere aktører, sektorer og politikkområder samtidig – er man avhengig av samarbeid og innovasjon på tvers av ulike interessenter samt offentlige myndigheter. Våre tre overordnede prinsipper skal bidra til at vi lykkes i dette.

2.1 Kompetanse

Rogaland fylkeskommune må sikre at videregående opplæring, både studieforbereidende og fag- og yrkesopplæring, og høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole) samsvarer med arbeids- og næringslivets behov. Det er viktig å være i forkant av utviklingen og opprette opplæringstilbud som svarer på behovene som samfunnsutviklingen skaper.

Videregående opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning skal styrke samarbeidet med arbeids- og næringslivet, og det skal utarbeides en egen regionalplan for kompetanse som tar utgangspunkt blant annet i nærings- og innovasjonsstrategien. Det er også viktig å intensivere partnerskap med forskningsmiljøer, bidra til at høyere utdanning blir riktig dimensjonert for fremtiden, og ta sikte på å være et attraktivt fylke for å tiltrekke og beholde innbyggere, kompetanse og næringer.

Økt kompetanse og forskningsinnsats i næringslivet skal sikres gjennom regionale virkemidler. Dette må gjøres i tett samarbeid med academia og andre partnere for å sikre at virkemidlene treffer regionens reelle behov. Fylkeskommunen vil gjøre dette gjennom blant annet Regionalt forskningsfond Rogaland (RFF), FORREGION mobilisering (VRI Rogaland) og støtteordningen for bedriftsintern opplæring (BIO-midler).

2.2 Omstillings- og endringsvilje

Norge står på terskelen til store og inngripende endringer. Dette skyldes megatrender som stadig raskere teknologisk utvikling, globalisering, demografiske endringer samt klimaforandringer og ressursknapphet. Dette vil utfordre etablerte forretningsmodeller og samfunnsinstitusjoner. Ikke minst vil utfordringene knyttet til det grønne skiftet være mange og kreve nytenking og samarbeid på tvers av profesjoner og samfunnsområder.

Rogaland fylkeskommune har en strategisk rolle i regionen, blant annet innen kompetanse-, og nærings- og innovasjonspolitik, og skal være en pådriver for omstilling og endringsvilje.

2.3 Koordinering og samarbeid

Rogaland fylkeskommune skal være pådriver for økt samarbeid mellom kommunene, næringslivet, academia og andre partnere. Det blir spesielt viktig å videreutvikle klyngene samt å skape en felles retning for virkemiddelapparatet.

Når det gjelder internasjonalisering skal blikket være rettet spesielt mot EU og InterReg. Horisont Europa, EUs niende rammeprogram for forskning og innovasjon, har blant annet et sterkt fokus på globale utfordringer og konkurransedyktig næringsliv, samt utvikling av banebrytende og innovative framtidsteknologier med

kommersialiseringspotensial. Regionen må søke vekst ved å bruke strategien som verktøy, også internasjonalt. Som vertsorganisasjon for Stavangerregionens Europakontor ønsker fylkeskommunen å bidra til å sikre enda flere midler fra EU til regionen og utvide det internasjonale nettverket.

Sentrale fellestrekk mellom næringer gir større omstillingsevne, da man lettere kan kombinere kunnskap fra flere områder for å utvikle nye næringer. Rogaland fylkeskommune skal bidra til å utvikle arenaer for fysiske og digitale møteplasser for samhandling og kommunikasjon mellom kommunene, næringsliv, akademia og andre partnere.

3 Metodikk - smart innovasjon

Prinsippene for smart spesialisering skal ligge til grunn for alle vurderinger og prioriteringer som foretas i fylkeskommunens eget arbeid med næringsutvikling. Sentralt i dette er styrking, videreutvikling og sammenkobling mellom ulike regionale og lokale fortrinn. Rogaland har betydelige ressurser knyttet til megatrendene digitalisering, urbanisering og bærekraft og kan posisjonere seg som en ledende aktør i krysningspunktet mellom teknologi og samfunn. Rogalandsmodellen for steds- og næringsutvikling har en velprøvd og sterk metodikk som skal ligge til grunn for fylkeskommunens arbeid med både regional og lokal næringsutvikling.

Rogalandsmodellen består av:

1. Innsiktsdel – Kartlegging av utfordringer og fortrinn for ny innovasjon gjennom bred involvering
2. Utsiktsdel – Utvelgelse av konkrete innovasjonsprosjekt innen steds- og næringsutvikling
3. Oppsiktsdel – Gjennomføring av konkrete steds- og næringsutviklingsprosjekt

4 Strategiske satsingsområder

Fylkeskommunen ønsker at nærings- og innovasjonsstrategien for Rogaland skal bidra til en mer kunnskapsbasert omstillingspolitikk, hvor man retter innsatsen inn mot de områder fylket har best forutsetninger for å lykkes.

Rogaland er en region med tverrsektorielle muligheter. Fylket har en komplett verdikjede innenfor olje og gass, med betydelig kompetanse og ressurser.

Mye av kompetansen og ressursene i denne næringen er generisk: En betydelig del av fylkets kompetanse- og teknologioverføring mellom næringer har sin opprinnelse i nettopp olje- og gassbransjen – blant annet IKT/digitalisering, sikkerhet, vedlikeholdsteknologi, prosjektstyring, offshorekonstruksjoner, undersjøisk virksomhet (subsea) og supplyvirksomhet.

Videre har Rogaland mye kompetanse og flere internasjonalt konkurransedyktige bedrifter innen havbruk og landbruk, mineralnæring, sjøfart, bygg og anlegg.

Denne sammensatte kompetansen og erfaringen gir Rogaland et konkurransefortrinn når det gjelder å løse framtidige internasjonale samfunnsutfordringer. For å lykkes med omstilling til komplekse, beslektede næringer – samt med å hente finansiering både nasjonalt og internasjonalt – må nærings- og innovasjonsstrategien for Rogaland stimulere til ytterligere kompetanse- og teknologioverføring mellom de ulike næringene.

Fortrinn og løsninger som identifiseres gjennom Rogalandsmodellen skal prioriteres i virkemiddelbruken til Rogaland fylkeskommune, i tillegg er det identifisert tre tematiske næringsområder som skal gis spesiell prioritet regionalt.

4.1 Ren energi og maritim framtid

Det er viktig for Rogaland å utnytte den eksisterende kompetanse innenfor energisektoren og maritim sektor. Dette konkurransefortrinn kan videreføres og tas i bruk på nye områder og i nye næringer både til lands og til havs – ikke minst der man har gode, naturgitte forutsetninger.

Videreutvikling av kompetanse innen olje og gass er viktig, både som kunnskapsbase for annen næringsutvikling, men også for det grønne skiftet innen næringen selv.

Olje- og gassektoren er en viktig leverandør av teknologiutvikling og vil bety mye for næringsutviklingen i fylket, ikke minst for fornybarsatsingen. Grønn vekst i energisektoren er, parallelt med transformasjonen inn mot fornybare energikilder, avhengig av å bygge videre på olje- og gassnæringen. Fylket har også svært gode forutsetninger for å videreutvikle vannkraftsystemene og kraftkrevende industri, basert på den teknologiske kompetansen som sektoren besitter.

Tradisjonelt har maritim næring stått for en betydelig verdiskaping i Rogaland, og næringen er fortsatt toneangivende. En kommende satsing på eksempelvis havvind vil kunne bli svært viktig for de maritime bedriftene i fylket. Maritime bedrifter i Rogaland vil, i likhet med olje- og gassektoren, kunne levere varer og

tjenester til store deler av verdikjeden innenfor havvind. En forutsetning for at dette blir en suksess er at Norge som nasjon viser vilje til å ta en sentral posisjon.

4.2 Mat

Rogaland er et matfylke. Fylkeskommunen skal stimulere til vekst innenfor landbruk og havbruk samt innen leveranser av varer og tjenester til matproduksjon. Som et av landets fremste industrifylker er det et mål at Rogaland utnytter synergier mellom landbruk og havbruk for å skape nye forretningsmuligheter.

4.3 Reiseliv og opplevelse

Vestlandsfylkene har blitt enige om et felles framtidsbilde, Kollektiv suksess for reiselivet på Vestlandet 2030. Visjonen for dette arbeidet er attraktivitet gjennom bærekraft.

Det er et felles mål at gründere og etablerere innen reiselivsbransjen skal ha best mulig forutsetninger for å lykkes. Det jobbes målrettet med individuell oppfølging og veiledning når det gjelder entreprenørskap innen reiseliv og turisme. Parallelt med dette blir det viktig å identifisere mulige samarbeidspartnere med spesielt fokus på reiseliv, kultur, opplevelser/aktiviteter, gårdsbesøk, eventbransjen, lyd, lys og scene og koble disse med matprodusenter, transportnæringen, teknologibedrifter, IT-næring og forskning. I framtidsbildet for reiselivsbransjen i vestlandsfylkene er det et mål å utvikle et helårig bærekraftig reiseliv. Dette målet skal nås gjennom å utvikle opplevelser og aktiviteter basert på lokale natur- og kulturverdier samt tilgjengelig teknologi og kompetanse. Kulturlandskapet i Rogaland er en viktig forutsetning for reiselivet. Det arbeides med å utvikle naturbasert reiseliv, det skal gjøres i tett dialog med eiere og brukere av jord- og skogsområder.

5 Framtiden

Nærings- og innovasjonsstrategien for Rogaland er førende og gir retning for fylkeskommunens prioriteringer innen næringsutvikling. Strategien er ikke et statisk dokument, og skal endres i takt med behov som oppstår og erfaringer som høstes underveis i arbeidet.

Tiltak som igangsettes og virkemidler som tas i bruk skal være forankret i strategien og suppleres av annet planverk. På den måten kan vi oppnå gode synergier i arbeidet vårt med å forenkle og samskape løsninger for fremtiden og dermed bidra til innovasjon for bærekraftig verdiskaping.